

литература, която се отнася до военната история на 2-та половина от XVIII вѣкъ въ западна Европа.

Въ означеното по горѣ съчинение на генерала *Трошке*, въ Въведението, прѣкрасно сж прѣдставени: 1) взаимнодѣйствующитѣ отношения на общата и военната литература въ най новитѣ времена и 2) състоянието и характера на военната литература и състоянието и развитието на разнитѣ армии — до и въ време на революционнитѣ войни и онѣзи за независимостта на Европа (*Befreiungskriege*). По 1-ия отъ тѣзи два пункта ний ще приведемъ вѣрнитѣ мисли и сжждения на автора въ своето време и на своето мѣсто, а тукъ намираме за умѣстно да изложимъ неговитѣ въ сжщностъ сжщо такива мисли по 2-ия пунктъ.

Автора казва, че въ срѣдата и въ продължение на 2-та половина отъ XVIII вѣкъ *человѣческото размишление* (*das Nachdenken der Menschen*) се обърнало въ несравнено по голѣма степенъ, отколкото до тогава, къмъ *военнитѣ обстоятелства и събития*. Бляскавото появяване на Фридриха II на попрището на политиката и войната, като се основавало сжщественно на тѣзи почва, било проблема, изслѣдванието на която трѣбвало да има особенъ интересъ както за онѣзи, които желаяли да ѝ подражаватъ, тѣй и за тѣзи, които искали да се борятъ противъ нея. Стрѣмлението къмъ анализа и изслѣдванието, което характеризира цѣлия XVIII вѣкъ, като се присѣдило къмъ това, още по вече усилило движението въ тѣзи посока. Между това когато *словѣсното надмощие* (*das sprachliche Uebergewicht*), или надмощието на языка, въ устното прѣвие, билъ въ това движение напълно на страната на Франция, срѣдоточието му обаче трѣбва да се признае въ Германия и въ Пруссия, въ *личността на великия ѝ кралъ*. Цѣлата система на тактиката му, която се основавала на усъвършенствуването на огъня и на бързото разгѣване на дългитѣ линии, искуството му за храненieto на войскитѣ, а особено желѣзната дисциплина въ армията му, станали прѣдмѣтъ на подражание, при което обаче, по вѣчето пжти, се испущало изъ видъ, че тѣзи *форми* можали да струватъ нѣщо само при *духа*, който ги оживлявалъ, а безъ него тѣ трѣбвало да водятъ военното искуство само къмъ още по бързъ и по голѣмъ упадѣкъ. — Колкото се отнася до самия Фридрихъ Великий, то той по всички права може наистина и напълно да бѣде признаванъ за *воененъ писателъ*. Почти всички отдѣли отъ военнитѣ науки били разработени отъ него и почти всѣкога и въ всичко — въ *чисто-практическо* отношение. Това можало да изглѣжда за него още повече нужно, тѣй като извѣстния французски воененъ писателъ *Фоларъ*, духа на съчиненията на ко-